

Lluís Duch: «La violència és el no-llenguatge de la fractura dels llenguatges»

DIJOUS, 30 D'AGOST DE 2012 02:00

(4 Vots)

Tweet

EVA ARASA ALTIMIRA
ANDORRA LA VELLA

Antropòleg, teòleg, pensador. Autor de més de 50 llibres i 300 articles, Lluís Duch és un dels professors convidats a la 29a Universitat d'Estiu d'Andorra. Per ell, la gran crisi de la nostra societat és la crisi de l'esperit crític.

L'antropòleg Lluís Duch, a l'Andorra Park Hotel, abans de l'entrevista. Foto: ÀLEX LARA

–Diu que no hi ha una manca de valors, sinó tot el contrari: que vivim ofegats en una sobreoferta de valors i el que ens manca, en realitat, és esperit crític.

–Aquesta és la meva convicció. Tot depèn del que entenguem pel terme valor, és clar. El que jo entenc per valor no és res de nou, sinó que és com ho entenia Spinoza a la seva Ètica: el valor, com l'impuls provocat per una perspectiva. És com si algú va caminant pel bosc i, a cada parada que fa, té una perspectiva diferent del bosc, encara que el bosc sigui el mateix tota l'estona. Doncs bé, per mi els valors són perspectives, són ofertes i, per tant, en aquest sentit, a la nostra societat no hi ha una mancança de valors, sinó que el que hi ha és una superoferta. Segurament el sistema capitalista hi ha contribuït molt perquè és un sistema basat en el consumidor. I justament la crisi actual es troba aquí: el motor del sistema capitalista, que és el consumidor, resulta que no pot consumir. Aleshores això produeix el col·lapse de la societat. Però aquesta societat nostra, o la que vindrà, no deixarà de produir valors, no deixarà de produir ofertes.

–I aquí és on ens cal l'esperit crític.

–L'esperit crític és la capacitat de trobar criteris per discernir el que és bo, el que és dolent, el que em convé, el que no em convé... La qüestió del nostre moment històric és l'enorme crisi pedagògica que hi ha a les nostres societats, aquesta mancança de formació de l'esperit crític. Ens deixem envair per aquesta oferta tan immensa de valors, de perspectives, que ens ofeguen, i aleshores no tenim capacitat per discernir quines d'aquestes ofertes són positives i quines són negatives.

–Vincula la crisi de l'esperit crític a una crisi del lèxic.

–Per a l'ésser humà només existeix allò que pot dir –jo utilitzo el neologisme emparaular, allò que es pot posar en paraules. Si hi ha un empobriment de paraules –i «paraula» no és només la paraula oral, sinó totes les formes que l'ésser humà té a la seva disposició per presentar-se i representar-se en el món–, vol dir que moltes coses deixen d'existir. Això és summament perillós perquè, allí on no hi ha paraules, el lloc que haurien de tenir les paraules l'ocupa la violència. La violència és el no-llenguatge de la fractura dels llenguatges. Els individus violents o les societats violentes no necessiten parlar, no necessiten argumentar, no necessiten fer propostes, sinó que imposen el llenguatge de la violència. Diria que, en la nostra societat, molta de la violència que hi ha està provocada per aquest fet, que no hi ha paraules i, per tant, no hi ha diàleg. A les nostres societats ens ve tot donat. Hi ha una allau tan important d'ofertes que quedem desprotegits, a mercè d'aquestes ofertes que, per regla general, estan teledirigides pels interessos econòmics.

–¿Estem envaïts per missatges en un sol sentit?

– Jo sempre he distingit entre informació i comunicació. És indubtable que, en la nostra societat, hi ha un grau d'informació que no s'ha donat mai en cap altra època de la Història. Això és una obvietat. Però una societat ben informada no és necessàriament una societat ben comunicada. Un dels primers teòrics de la comunicació dels anys 60 i 70, McLuhan, parlava del mur de la informació. Un mur per a la comunicació. És com l'excés de valors. Una notícia expulsa l'altra i, al final, no s'estableix una veritable comunicació perquè aquella notícia, aquell fet, no arriba a afectar-me ni té un ressò en mi. Jo ho sento dir i ja està. Els diaris, la televisió... Tot està ple d'informacions. I això ens torna d'una

indiferència total. No hi ha res que ens interessi d'una manera vital. A alguns els pot interessar el Barça o alguna altra cosa. Però si hi ha un accident aquí o una matança allà... És com els milers d'assassinats que veu un nen a través de la televisió. ¿Això és bo o és dolent? El que és segur és que ens transforma en indiferents.

—A la vida «real», la mort s'amaga dels infants.

—Estem envaïts per les morts violentes i els assassinats a les pel·lícules, a la televisió... Però es va fer una enquesta i resulta que el 85 o el 87% de la població menor de 20 anys no havia vist mai un cadàver, una mort de veritat. És a dir, hi ha una virtualització de la mort. L'ésser humà ha de saber que és un ésser mortal, que la vida té un començament i té un final. Aquesta és la nostra condició. Aquesta és una qüestió que hauria d'entrar en els programes pedagògics. Totes les cultures han estat, d'una manera o altra, ensinistrats per al morir.

—I, en canvi, això no s'ensenya.

—La vida és una qüestió de matisos, de diversos llenguatges... Sempre cito aquella cosa que deia el filòsof jueu i alemany Theodor W. Adorno, a la seva Teoria estètica: «el drama d'Occident, de la cultura occidental, és que l'obra d'art també ha entrat en el circuit de l'oferta i la demanda». Es pot dir de l'obra d'art i es pot dir de tot. Aquesta entrada de la vida en general en aquest circuit d'oferta i demanda ha significat una supressió dels llenguatges. Només queda un llenguatge, l'econòmic: tot té un preu. No hi ha una realitat superior, que seria l'esperit crític, per posar en qüestió aquests valors que ens ofereixen. Aquesta és una funció no només de l'escola, tot i que l'escola hi té un paper important. Els mitjans de comunicació també hi tenen un paper important en aquesta qüestió. I la família, i la religió, i la política... Tot això, en el món actual, em sembla que més aviat està en descrèdit.

—¿Ens falten exemples o això és només una excusa?

—Els éssers humans som éssers imitatius. Si no tinguéssim la capacitat d'imitar, no arribaríem a ser humans. La qüestió és què imitem i en quin moment esdevenim autònoms respecte a aquelles persones que ens han servit de model. És evident que l'exemple, el bon exemple o el mal exemple, són factors importants i que de vegades ens serveixen d'excusa, tant quan es fa el bé com quan es fa el mal. Hem de pensar com formular uns processos pedagògics que ajudin l'ésser humà a ser responsable. Els escolàstics medievals deien que el bé era difusiu per ell mateix —bonum diffusivum sui—, però això mateix es pot dir del mal. Penso que, a la nostra societat, hi ha hagut una mena d'epidèmia col·lectiva, perquè el mal també és difusiu per ell mateix. Quan dic «el mal», em refereixo a aquestes actituds tan irresponsables, tan hedonistes... Insisteixo: el problema gravíssim que té la nostra societat és un problema pedagògic. I quan dic pedagogia no només em refereixo als infants. Els éssers humans som tota la vida —o ho hauríem de ser— uns aprenents.

—El professor Luis Jimena deia, en el marc de la Universitat d'Estiu, que la crisi econòmica és cíclica.

—Jo crec que aquesta crisi és més que cíclica, crec que és estructural. S'està produint un trencament. Aquest model de vida, de valoració del diner... Ha arribat a un punt final. El problema és que, a l'hora de trobar sortides, alternatives, està tot molt negre. Però l'ésser humà sempre troba sortides, això és també una constant. L'ésser humà té una imaginació que pot ser molt desbocada, però de vegades és molt creativa.

Per a més informació consulti l'edició en paper.

Escriure un comentari

Nom (obligatori)

E-mail (obligatori)

Sitio web

è Subscriure's a la notificació de nous comentaris

↕ Actualitzar

JComments

[Trànsit](#) | [El temps](#) | [Les pistes](#) | [La borsa](#) | [Pàgines grogues](#)

[Enllaços Recomanats](#)

[Moda Andorra](#) | [Nexe](#) | [Blog Nexe](#) | [Barroca](#) | [Pollyanna](#) | [Festa de la Joventut](#) | [Unió hotelera d'Andorra](#) | [Col·legi de Metges d'Andorra](#) | [Andorra Turisme](#)
[Govern d'Andorra](#) | [Legalis](#) | [Exposicions de l'Arxiu Nacional](#) | [Mira Audiovisual](#)

Copyright © 2012 El Periòdic d'Andorra - Actualitat Andorra, Notícies Andorra. Tots els drets són reservats. Produït per **Nexe**.